

J. J.

Okręty z epoki brązu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 128-129

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NAJCENNIJSZE ODKRYCIA ARCHEOLOGICZNE W OSTATNICH CZASACH

Anna Sadurska w artykule *Wykopaliska archeologiczne ostatnich lat*, opublikowanym w n-rze 1/1959 „Meandra”, informuje o najważniejszych odkryciach dokonanych na terenie Grecji, Włoch, Egiptu i Azji Mniejszej. Za jedną z największych sensacji uważa autorka odkopanie w 1957 r. drogi wiodącej w poprzek przesmyku Korynckiego, która służyła do przewozu okrętów pomiędzy zatokami Koryncą i Saronką. Z innych ciekawszych odkryć wymienione są propyleje pałacu Dariusza w Persepolis, pałac królów macedońskich w Pelli, wreszcie odnalezione przez prof. Michałowskiego w 1958 r. piece do wytapiania szkła z początków II lub III w.n.e. w Tell-Atrib.

Autorka zwraca uwagę na rozwijające się coraz szerzej w archeologii nowe metody techniczne, mianowicie aerofotografię i fotografię peryskopową.

J. J.

GAWĘDY STAREGO DRUKARZA

„Poligrafika” — organ Sekcji Poligrafików Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich — prowadzi stały dział „Gawędy starego drukarza”, w którym zamieszczane są materiały dotyczące historii drukarstwa oraz bieżące porady doświadczonych fachowców na różne tematy z praktyki drukarskiej.

„Gawędy” w numerach 1, 2 i 3/1959 „Poligrafika” były poświęcone historii rozwoju pisma i jego krojom czcionki począwszy od znaków starożytnych Fenicjan, z których to znaków, zdaniem autora — M. Drabczyńskiego, wykształcił się z czasem współczesny alfabet.

W numerze 6/1959 ten sam autor opisuje życie i działalność Aldusa Manutiusa, wybitnego włoskiego drukarza i wydawcy z przełomu XV i XVI w., zasłużonego między innymi wprowadzeniem do sztuki drukarskiej nowego rodzaju pisma — kursywy. Autor wspomina również o innych współczesnych Manutiusowi drukarzach i ich pracach.

J. J.

OKRETY Z EPOKI BRĄZU

W artykule pod tym tytułem, zamieszczonym w dwumiesięczniku „Z Otchłani Wieków” (zeszyt 2/1959), Mieczysław Prosnak przedstawia próbę rekonstrukcji statku morskiego stanowiącego formę przejściową od dźbanki do jednostki zbudowanej z desek obitych na mocnym drewnianym szkielecie. Ponieważ nie znaleziono dotychczas zabytków, które mogłyby problem wy-

jaśnić, autor opiera rozważania głównie na analizie rysunków skalnych i porównywaniu ich ze znanymi formami rozwojowymi czółna. Rozpatruje też krytycznie inne rozwiązania rekonstrukcyjne (Jensena, Höhlego); stwierdza jednak, że omówiona próba nie może być przy obecnym stanie wiedzy całkowicie udowodniona.

J. J.

Z HISTORII AUTOMATYZACJI WYDOBYCIA ROPY W POLSKIM PRZEMYSŁE NAFTOWYM

Artykuł pod tym tytułem ogłosił Roman Bielawski w „Wiadomościach Naftowych” (nr 3/1959) omawiając automatyczne urządzenia, które przed 25 laty zostały zainstalowane na kopalni „Starowsianka” i pracowały tam bez zarzutu przez kilka lat. W tym czasie jedynie Wenezuela i Indie Holenderskie mogły się poszczycić stosowaniem tego rodzaju urządzeń.

J. J.

O BADANIACH NAD METROLOGIĄ STAROPOLSKĄ

Każdy historyk techniki, zajmujący się problematyką XVI, XVII, XVIII, a nawet XIX stulecia, natrafia na poważną trudność w przetłumaczeniu na miary metryczne miar występujących w dawnych źródłach. Z wyliczenia dokonanego przez dra Stefana Górzyńskiego w obszernym artykule *O niektórych problemach metodologicznych i potrzebie badań nad historią metrologii staropolskiej*, opublikowanym w numerach 4, 6 i 7/1959 „Przeglądu Geodezyjnego” wynika, że w dawnej Polsce istniało sto kilkadziesiąt jednostek miar, przy czym niektóre z nich w różnym czasie i w różnych miejscach posiadały różne wielkości. Trzeba przy tym zauważyć, że zestawienie dra Górzyńskiego nie pretenduje bynajmniej do zupełności — brak tu np. bałwana, jednostki miary używanej w górnictwie solnym.

Artykuł dra Górzyńskiego omawia zagadnienie archiwalnych i rzeczowych źródeł do historii naszej metrologii i szkicuje program badań w tym zakresie. Autor stawia m. in. postulat opracowania *Słownika metrologii polskiej*, a w przyszłości *Kodeksu jednostek miar staropolskich*. Z artykułu dowiadujemy się, iż wstępne prace badawcze nad historią metrologii podjął ostatnio Główny Urząd Miar, w którego ramach projektuje się stworzenie szczegółowej kartoteki miar. Urząd Miar posiada również jedyne w Polsce muzeum metrologiczne.

E. O.